

Posudek diplomové práce Radky Krajňákové

Neosobní konstrukce moderní španělštiny: slovosledné varianty vybraných konstrukcí

(PF JU České Budějovice, 2009, 97 stran + přílohy)

Cílem práce Radky Krajňákové bylo postihnout slovosledné tendence neosobních konstrukcí v současné španělštině. V první, teoretické části práce diplomantka definuje pojem neosobní konstrukce a zamýšlí se nad základními problémy slovosledu. Praktická část, ve které dokumentuje jednotlivé typy slovosledných variant, je zpracovaná pomocí synchronního korpusu CREA.

Teoretická část představuje velmi solidní syntézu zkoumané problematiky provedenou na základě referenční literatury výhradně španělsky psané provenience. Diplomantka nejprve konfrontuje různé definice neosobních konstrukcí pocházející z více různých zdrojů. Poté se obšírně věnuje Torregovu pojetí impersonality ve španělštině, Torregovo obecné schéma doplňuje o postřehy autorů Soriano a Baylín, publikované ve velké Gramática descriptiva de la lengua española. Zde se nabízí otázka, do jaké míry sami autoři Soriano a Baylín přejímají Torregovo pojetí (zdá se totiž, že tyto dva zdroje pracují každý v rámci jiného lingvistického paradigmatu). Dále si všímá jednotlivých typů syntaktických neosobních konstrukcí (kapitola 4). Táže se, zda inspirací k této kapitole byl rovněž Gómez Torrego, či jiný autor, nebo zda se jedná o diplomantky vlastní členění. V 5. kapitole diplomantka upřesňuje, kterých konstrukcí se budou týkat její další analýzy. Kritériem výběru je pro ni absence podmětu, přičemž tento je chápán jako specifikátor IP. Přebírá pak syntaktickou typologii neosobních konstrukcí od M. Aurové. Dále se zabývá teoretickými otázkami slovosledu, nejprve obecně, pak konkrétně na případě španělského jazyka, přičemž zmiňuje názory lingvistů jako Daneš, Firbas, Mathesius, Palek, Sgall. Na závěr teoretické části věnuje krátkou kapitolu korpusové lingvistiky.

Celkově hodnotím práci s prameny jako velmi dobrou, diplomantka konzultovala více zdrojů a dokázala je všechny zpracovat do ucelené syntézy. Oceňuji, že místy prokazuje i kritický pohled na citované zdroje. Otázky k práci s odbornou literaturou jsem formuloval v předchozím odstavci.

Upozorňuji na problematiku pasáž, která kulminuje na str. 9. Dochází zde k určitému smíšení pojmů podmět a činitel, např. když diplomantka tvrdí, ...“nevíme, kdo byl činitelem děje, uchýlíme se k tomu, že podmět vynecháme...” Příklady, které ilustrují tento jev (14), ovšem podmět mají, dokonce je i explicitně vyjádřený, co jim chybí, je vyjádření činitele děje. V dalších kapitolách práce už diplomantka tyto pojmy odlišuje. Odkaz na větu na str. 9, která se týká“klepání na dveře“, je nejasný, neboť žádná taková věta se v práci nenachází.

Rovněž upozorňuji na nepřesný překlad citací v pozn. 2 a v pozn. 5.

Praktická část je založena na hypotéze, že španělština je jazykem se „středně“ volným slovosledem. Na základě korpusové analýzy si diplomantka stanovuje zhodnotit míru syntaktických omezení slovosledné variability neosobních konstrukcí. Ke každému syntaktickému typu neosobních konstrukcí pak vybírá typického zástupce, kterého zadává do rešeršního dotazu. Následně kvantitativně vyhodnocuje počet výskytů s různou slovoslednou variací. Metodu Radky Krajňákové shledávám jako velmi adekvátní a poctivou. Závěry, ke kterým dochází, jsou hodnotné a lze říci i poučné.

Pro účely obhajoby je nutné položit následující metodologickou otázku: do jaké míry jsou ne/omezení, které diplomantka konstatuje, typické pro neosobní konstrukce a do jaké míry se

jedná o obecně platný jev? Mám na mysli např. zkoumání pozic příslovečných určení či pozic valenčních SN vzhledem ke slovesu. Zde bych uvedl poznámku: metodologicky není úplně důsledné v jedné tabulce uvádět Puz či Pum a ve druhé SP a Adv jedná se o dvě roviny analýzy, v jednom případě o rovinu větněčlenskou, v druhém o rovinu složkovou (navíc je uváděn i Exp., což je rovina tématických rolí).

Další otázka se týká role korpusu pro systémovou analýzu (což jak soudím, je účel práce R. Krajňákové): konstatování preferencí v rámci korpusu je pro systémové závěry ve velké míře irelevantní – pokud systém něco umožňuje, pak je jedno, kolikrát se tato konstrukce vyskytne, počet jejích realizací v parole (což je korpus) je dán jinými faktory, než systémově-syntaktickými. Zjistila diplomantka v případě možné kombinace nějaký „nevýskyt“? Jaké je nebezpečí čistě korpusové analýzy pro systémové závěry?

Kritická poznámka k analýzám vyhledaných konstrukcí. Diplomantka nesprávně určuje strukturu věty na str. 68 (*tres se borran con la tintura que pronto se dirá*) a 69 (*lo mucho y sustancioso que en Murcia se dijo...*). Nejedná se o SC, *que* je zde zájmenem vztažným, věta vedlejší je vztažná a nikoli předmětná. Tato desinterpretace pak ovlivňuje závěr na str. 83, který je chybný.

Diplomantka prokázala, že zkoumané problematice rozumí, práce má přehlednou strukturu a je vedena konsistentním metodologickým postupem.

Přes uvedené drobné nedostatky navrhuji diplomovou práci klasifikovat známkou **v ý b o r n ě**.

V Českých Budějovicích dne 20. května 2009.

PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

